

Келічавий А. В.

к.е.н., доцент,

ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана», м. Київ

СТАНОВЛЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ

Починаючи з другої половини ХХ ст. зростаючими темпами відбувається загострення і глобалізація екологічних проблем. Особливо гостро постає проблема нестачі ресурсів, що становить загрозу основи життя і можливості розвитку сучасного та майбутніх поколінь. Виникнення такої ситуації стало результатом практично неконтрольованого економічного зростання та значного збільшення кількості використання природних ресурсів.

З другої половини 1990-х років, усвідомивши загрози, більшість країн розробили стратегії включення екологічного елементу як основної складової частини національної політики. Природоохоронні питання вийшли за рамки окремих галузей і країн, стали пронизувати всю економічну, політичну і культурні сфери національних і глобальних систем. Екологія перетворилась у частину державної та міжнародної стратегії, фактично переплітаючись з усією системою регулювання.

На всесвітньому саміті сталого розвитку, який проводився в Ріо-де-Жанейро у 2012 році було прийнято документ «Майбутнє якого ми хочемо» [1]. Серед основних завдань якого визначено створення зеленої економіки та покращення міжнародної координації між країнами, в тому числі в екологічній сфері.

Модель економічного розвитку світового господарства, яка носить назви «екологічно-орієнтоване зростання», або «зелене зростання» полягає в тому, що екологія вже не просто враховується при розробці політики, і навіть не тільки інтегрується в неї, а виходить на перший план у системі глобальних відносин і стає основою людського розвитку та майбутнього планети.

Разом з тим екологічна орієнтація багатьох країн світу не має однозначно поступальний характер розвитку. Існують значні розходження реальної політики із заявленими цілями, значна частина взятих міжнародних зобов'язань не виконуються. Одним із відображень цього є результати індексу ефективності політики навколишнього середовища, далі ЕРІ.

Для дослідження впливу політики навколишнього середовища на економіку держави, розроблено лінійну регресійну модель (рис. 1) взаємозв'язку між ЕРІ та індексом глобальної конкурентоспроможності, далі GCI. У вихідну вибірку включено 135 країн світу. За результатами здійснених економетричних оцінок було встановлено прямий і кореляційний зв'язок між індексами.

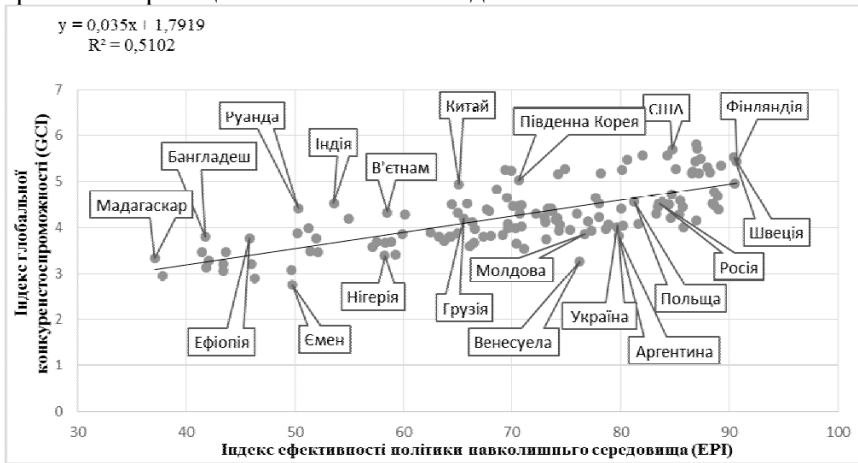


Рис. 1. Взаємозв'язок політики навколишнього середовища та конкурентоспроможності у 2016 році

Побудовано автором за даними: The Global Competitiveness Report 2016–2017 [2] і The Environmental Policy Index 2016 [3]

Згідно з результатами моделі найвищі показники індексів спостерігаємо в розвинутих країнах, особливо європейських. У ЄС це зумовлено формуванням ефективного природоохоронного законодавства, забезпечення державним фінансуванням екологічних проєктів, реалізацією стратегії екологічно орієнтованого менеджменту та екологічного підприємництва (більшість підприємств проходять екологічний аудит), активним використанням альтернативних джерел енергії та значної популяризації екологічного способу життя. Китай, Індія, В'єтнам та інші держави, що активно розвиваються і займають високі показники в GCI, здійснюють більш негативний вплив на навколишнє середовище, у них зосереджена основна кількість екологічно «брудних» підприємств. Україна продемонструвала позитивну динаміку в ЕРІ 2016 – 44 місце (95 у 2014 р.) [2], однак не

змогла досягти значного успіху в рейтингу GCI (85 позиція проти 79 у 2015 р.) [3]. Значне покращення України у рейтингу EPI ймовірно пояснюється підписанням угоди про асоціацію з ЄС, що зобов'язало до часткового прийняття європейського екологічного законодавства та тимчасова окупація екологічно забрудненого Донбасу.

Отже, включення екологічної політики у державні стратегії набуває все масштабнішого впровадження. Найрозвинутіші та найконкурентоспроможніші держави проводять ефективнішу політику навколишнього середовища. Країни, що розвиваються, забезпечують першочергово конкурентні переваги, а вдосконалення екологічної стратегії відбувається повільнішими темпами. Україна навпаки, здійснила ривок у рейтингу EPI, однак це суттєво не вплинуло на її позиції у GCI.

Список використаних джерел

1. The United Nations. The future we want [Електронний ресурс] / The United Nations. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/66/288&Lang=E.

2. Yale University. Global metrics for the environment [Електронний ресурс] / Yale University. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: http://epi.yale.edu/sites/default/files/2016EPI_Full_Report_opt.pdf.

3. World Economic Forum. The Global Competitiveness Report 2016–2017 [Електронний ресурс] / World Economic Forum. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: http://www3.weforum.org/docs/GCR2016-2017/05FullReport/The-GlobalCompetitivenessReport2016-2017_FINAL.pdf.

Бицюра Ю.В.

к.е.н., доцент,

Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова, м. Київ

УКРАЇНА У МІЖНАРОДНИХ КООРДИНАТАХ РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ

Розвинуті країни за індексом людського капіталу (*англ. Human Capital Index*) у 2016 р. займали високі місця у загальносвітовому рейтингу. Так, до десятки країн з найвищим рівнем цього показника увійшли: Фінляндія, Норвегія, Швейцарія, Японія, Швеція, Нова Зе-